

SYMPOSIUM OF EPISCOPAL CONFERENCES OF AFRICA AND MADAGASCAR

**Dokument Kontynentalnego Zgromadzenia Synodu
Afrykańskiego Addis Abeba , Etiopia
1 - 6 marca 2023 r.**

1. Wstęp

W dniach ⁹ - ¹⁰ października 2021 roku Ojciec Święty Papież Franciszek oficjalnie rozpoczął Synod o synodalności, a ¹⁷ tego samego miesiąca inicjatywa ta została podjęta we wszystkich diecezjach świata. Ten pierwszy etap Synodu był przeżywany w Kościołach lokalnych. Obejmowała ona konsultacje, seminaria i działania uwrażliwiające na różnych poziomach diecezji. Zorganizowano różne ciała i grupy religijne w Kościołach lokalnych, aby wyrazić swoje zdanie na temat nowej inicjatywy. Wyniki tych konsultacji zostały zebrane przez każdą diecezję i następnie zebrane na poziomie krajowym. Krajowe Konferencje Episkopatu opracowały w końcu krajowe syntezы przeżytego doświadczenia synodalności, które zawierają oczekiwania ludu Bożego wobec inicjatywy synodalności. Syntezы te zostały przesłane do Sekretariatu Generalnego Synodu w Rzymie.

We wrześniu 2022 r. sekretarze generalni regionalnych konferencji episkopatów w Afryce przekazali syntezы wkładu krajowych konferencji episkopatów swoich regionów do Sympozjum Konferencji Episkopatów Afryki i Madagaskaru (SECAM). Na ich podstawie SECAM opracował dokument, który podsumowuje oczekiwania wszystkich regionów w Afryce.

Po zapoznaniu się z syntezami Konferencji Episkopatów ze wszystkich krajów świata, Sekretariat Generalny Synodu o Synodalności opracował uniwersalną syntezę z tego, co otrzymano od Kościołów lokalnych, zwaną "Dokumentem roboczym dla etapu kontynentalnego" (DCS). W dniach ⁵⁻⁹ grudnia 2022 r. oraz ²²⁻²⁶ stycznia 2023 r. w SECAM zgromadzili się członkowie Teamu Kontynentalnego dla Synodu o Synodalności, a mianowicie: Sekretarze Generalni Regionalnych Konferencji Episkopatów, członkowie Inicjatywy Synodalności Afrykańskiej, teologowie, zakonnicy i niektórzy wierni świeccy , liczący odpowiednio 28 i 20 osób, w celu otrzymania Dokumentu Roboczego dla Etapu Kontynentalnego i zapoznania się z praktyką metody Rozmowy Duchowej wobec Zgromadzenia Kontynentalnego.

W dniach od ¹ do ⁶ marca 2023 r. w Addis Abebie w Etiopii odbyła się ostatnia faza obchodów kontynentalnych Synodu o Synodalności. Wydarzenie to zgromadziło około 209 osób, w tym kardynałów, arcybiskupów, biskupów, kapłanów, zakonników i zakonnic oraz wiernych świeckich, przy czym wierni świeccy stanowili większą grupę. Była to okazja do integracyjnego słuchania, gdzie za pomocą metody rozmowy duchowej każdy mógł wyrazić swoje zdanie na temat synodalności, kierując się Dokumentem dla etapu kontynentalnego. Przez pięć dni Rodzina Boża w Afryce poprzez przedstawicieli kontynentalnych modliła się, słuchała i zastanawiała nad nowym sposobem bycia Kościołem dzisiaj, czyli drogą synodalną. Była to duchowa podróż synodalna Rodziny Bożej w Afryce, okazja do praktykowania synodalności w rzeczywistości. Na zakończenie sesji zgromadzenie przebrnęło przez Dokument Końcowy i oficjalnie przyjęło go jako Dokument dla Kościoła afrykańskiego.

W duchu kolegalności wszyscy kardynałowie i biskupi zasiedli razem na kolejnym spotkaniu w ostatnim dniu Zgromadzenia, aby ocenić cały proces synodalny. Wyrazili oni zadowolenie z przebiegu procesu, a zwłaszcza z ducha rodzinnego, który panował podczas całego Zgromadzenia. Przeanalizowali również Dokument Końcowy i jednogłośnie przyjęli go jako Dokument Końcowy Kontynentalnego Zgromadzenia Synodalnego Afryki.

Spotkania te stały się podstawą do opracowania niniejszego dokumentu, w którym uwzględniono wszystkie główne idee poruszone podczas dyskusji.

Podczas otwarcia pierwszej sesji roboczej w Akrze podano następujący cel sesji:

- Lepsze poznanie siebie nawzajem, sposób na konkretne przeżywanie synodalności.
- Wejście w komunię z Kościołem powszechnym w procesie głębszej modlitwy, słuchania i rozeznawania, aby usłyszeć, co Duch Święty mówi do Kościoła.
- Słuchać tego, co mówili mieszkańcy Afryki w pierwszym roku trwania Synodu.
- Ponowne odczytanie Dokumentu dla etapu kontynentalnego w kontekście Kościoła w Afryce.

Metoda wykorzystana w pracy to Metoda Rozmów Duchowych. Metoda ta nie była znana większości uczestników. Dlatego też została ona nauczona grupy.

Po zapoznaniu się z metodą, grupa ćwiczyła ją przez pozostałe dni sesji roboczej, poczynawszy od pierwszego dnia. Wieczorna sesja pierwszego dnia była poświęcona praktycznym aspektom metody. Ukonstytuowało się pięć grup, które zostały poproszone o przedstawienie swoich "osobistych wrażeń z regii onalnych podsumowań i syntez: Co lud Boży z Kościoła w Afryce powiedział w pierwszym roku trwania synodu?". Sesja zakończyła się sprawozdaniami poszczególnych grup na temat wyników ich refleksji nad pytaniem.

Drugi dzień obrad poświęcony był studium dokumentu dla etapu kontynentalnego. Służyły temu dwie prezentacje dotyczące głównych zarysów i logiki dokumentu. Po prezentacji uczestnicy mieli czas na modlitwę, refleksję i indywidualne studium dokumentu. Sesja wieczorna była następnie poświęcona grupowemu studium dokumentów, koncentrując się na:

- Intuicje, które najsilniej rezonują z przeżywanymi doświadczeniami i rzeczywistością Kościoła na kontynencie afrykańskim.
- Pytania lub kwestie, które powinny zostać poruszone i rozważone w kolejnym kroku procesu.
- Priorytety, powracające tematy i wezwania do działania, którymi można się podzielić z innymi Kościołami lokalnymi na całym świecie i przedyskutować podczas pierwszej sesji Zgromadzenia Synodalnego w październiku 2023 r.

Pod koniec pierwszej sesji roboczej w grudniu 2022 r. każdy uczestnik został poproszony o przećwiczenie tego, czego się nauczył, zwłaszcza stosowania metody rozmów duchowych, z osobami ze swojej wspólnoty wyznaniowej lub Konferencji Regionalnej. Miało to być sposobem na ponowne słuchanie ludzi na najniższych szczeblach i sposobem na opanowanie metody, która będzie używana podczas facylitacji wydarzenia kontynentalnego w marcu 2023 roku.

Po sesji roboczej w Akrze odbyła się kolejna w Nairobi, w Kenii, w dniach ²²⁻²⁶ stycznia 2023 roku. Celem było dalsze pogłębianie wiedzy na temat Dokumentu dla Etapu Kontynentalnego i szkolenie członków zespołu roboczego, aby pomóc im w ułatwianiu planowanego Zgromadzenia Kontynentalnego, które ma się odbyć w Addis Abebie w dniach ¹⁻⁶ marca 2023 r.

Sesja robocza w Nairobi była okazją dla członków zespołu, aby po sesji w Akrze podzielić się swoimi doświadczeniami związanymi z zastosowaniem metody rozmów duchowych w studium Dokumentu dla etapu kontynentalnego ze swoimi różnymi wspólnotami. Dzielenie się doświadczeniami odsłoniło pewne trudności, które pojawiły się podczas słuchania innych w duchu synodalności. Do tych trudności należą:

- Wysłuchanie drugiego nie było łatwe, gdyż większość osób chciała, aby ich stanowiska zostały uwzględnione.
- Niektórzy nie byli zadowoleni, że nie konsultowano się z nimi w początkowej fazie konsultacji, a dopiero w fazie kontynentalnej zostali zaproszeni.
- Niektórzy uważali, że po pracy na etapie diecezjalnym nie powinni zaczynać tej samej pracy od nowa.
- Czas był zbyt krótki, aby dotrzeć do właściwych osób, które pogłębią zrozumienie dokumentu i uzyskają pożądany efekt.
- Trudno było zastosować Metodę Rozmowy Duchowej do tak dużego tekstu jak Dokument dla Etapu Kontynentalnego.
- Trudno było spotkać się z ludźmi fizycznie, a alternatywny środek, jakim była telekomunikacja, również napotykał na problem niewystarczających zasobów.
- Ci, którzy nie zajmowali oficjalnej pozycji w Kościele, mieli trudności z zebraniem ludzi, aby studiować Dokument dla Etapu Kontynentalnego metodą Rozmowy Duchowej, ponieważ ludzie bardziej słuchają tych, którzy mają władzę w Kościele.

Ogólne doświadczenie uczestników było takie, że ludzie chętnie angażowali się w życie Kościoła i że Synod o synodalności obudził nowe pragnienie Kościoła, który bierze pod uwagę myśli, troski i uczucia każdego członka. Byli gotowi do wniesienia wkładu i chcieli mieć pewność, że ich oczekiwania przyniosą trwałe owoce, wprowadzając trwałe zmiany w życiu Kościoła i jego instytucji.

Dwa wcześniejsze doświadczenia z Akry i Nairobi stały się podstawą do zorganizowania spotkania w Addis Abebie, w którym uczestniczyli przedstawiciele wszystkich krajów Afryki i Wysp. Grupa zastosowała tę samą metodę modlitwy, ciszy i rozmowy duchowej. Pracując w grupach plenarnych i małych, udało się rozeznaczyć priorytety synodalne dla Kościoła w Afryce.

Wybór Addis Abeby jako miejsca obrad Zgromadzenia Kontynentalnego był uwarunkowany wieloma czynnikami: jest to siedziba Unii Afrykańskiej (AU), organu jednoczącego wszystkie kraje Afryki; jest to kraj, w którym żyją trzy religie monoteistyczne: Judaizm, Chrześcijaństwo i Islam; jest to kraj naznaczony gościnną kulturą.

2. Doświadczenie synodalne na etapie kontynentalnym

Spotkanie, jako konkretne doświadczenie afrykańskiej synodalności poprzez wspólną pracę i podróż przez pięć dni, pomogło nam uświadomić sobie pewne intuicje, które na ogół rozbrzmiewają z jednego kraju do drugiego i postawić kilka istotnych pytań dotyczących synodalności.

2.1. Intuicje

Nasza modlitwa i refleksja nad Dokumentem dla etapu kontynentalnego zrodziła następujące intuicje wynikające z naszego afrykańskiego pochodzenia:

- 1. Kościół w Afryce przeżywa synodalność od czasów Soboru Watykańskiego II. Owocem tego jest powstanie SECAM i innych regionalnych konferencji episkopalnych w czasie i bezpośrednio po Soborze.**

Niektóre ważne dokumenty dotyczące i pochodzące z Kościoła afrykańskiego są również owocami synodalności. Należą do nich *Ecclesia in Africa* (1995), *Africae Munus* (2011) i Dokument z Kampali (2019).

Małe Wspólnoty Chrześcijańskie są owocem synodalności na najniższych szczeblach, gdzie ludzie żyją i działają razem, mając na uwadze wspólne troski o wiarę.

- 2. Obraz namiotu jako główny obraz synodalności "powiększ przestrzeń swojego namiotu" (Iz 54,2) był mocno kontestowany przez wielu, którzy kojarzyli ten obraz z działaniami wojennymi, wysiedleniami i sytuacjami uchodźców. Zgromadzenie wolało obraz**

Rodzina Boża, w której każdy ma swoje miejsce i obowiązki według 'wartości rodzinne' (choć nie ma jednorodności co do tego, co obejmuje ten ostatni element we wszystkich krajach).

- 3. Słuchanie jest postawą Synodu i Kościół musi być Kościołem słuchającym, jeśli ma pozostać synodalny. Jednak rzeczywistość, której się słucha, nie zawsze jest taka sama: sprawy rodzinne, kościelne, narodowe, problemy społeczne, duchowe itp. często różnią się interpretacją lub znaczeniem społecznym.**

Słuchanie pomaga przynieść uzdrowienie tym, którzy zostali zranieni. Słuchanie zaprasza nas do

inny sposób celebrowania naszej liturgii w sposób kulturowo autentyczny.

Zastosowanie kultury słuchania w celebracji liturgicznej pomoże postawić lud

na pierwszym planie, wzmocni jego aktywne uczestnictwo i uczyni go bardziej aktorem niż widzem.

Kościół słucha wszystkich, ale to słuchanie przeszkadza w taki sposób, że Kościół jest czasem tak przytłoczony, że niektórzy mają wrażenie, że Kościół nie słucha, a przynajmniej jest wybiórczy w tym, czyje głosy mają znaczenie. Wielu chciałoby, aby Kościół słuchał wszystkich i przynosił rozwiązania wszystkich problemów społeczeństwa, myląc w ten sposób rolę Kościoła z rolą państwa i rządu.

Słuchanie to nie tylko słuchanie ludzi. To słuchanie kultury lokalnej z dynamiką współodpowiedzialności i ze świadomością, że kultura jest dynamiczna i ewoluuje.

Kościół w Afryce jest owocem wysiłków misjonarzy zachodnich. Kościół przyszedł z kulturą do innej kultury. Synodalność powinna pomóc wsłuchać się w praktyki kulturowe, które zostały albo zignorowane, potępione lub stłumione przez kulturę zachodnią, poprzez którą Ewangelia była głoszona Afrykanom. Te praktyki kulturowe, z których niektóre uległy głębokim wpływom i zmianom pod wpływem kultury zachodniej i chrześcijańskiej, nadal wpływają na sposób przeżywania Ewangelii przez chrześcijan. Należy zatem wsłuchać się w nie, aby je zintegrować, oczyścić lub zbiorowo odrzucić w oparciu o jasne zrozumienie wymogów Ewangelii .

4. Potrzeba uczestnictwa kobiet, młodzieży i osób niepełnosprawnych w życiu Kościoła jest kolejną intuicją, która mocno wybrzmiewa w Dokumencie.

Kobiety stanowią większy procent aktywnych członków Kościoła. Stanowią one znaczący wkład w życie i misję Kościoła. Wiele z nich czuje, że nie ma wystarczającego miejsca w strukturach decyzyjnych Kościoła. Istnieje wezwanie, aby stworzyć więcej możliwości i struktur dla kobiet, aby mogły więcej robić w Kościele.

Młodzież skarżyła się również, że chciałaby być bardziej widoczna w życiu Kościoła. Mocno odczuwalny był pomysł opcji preferencyjnej dla młodzieży. Wzywa się do dostosowania działań i uroczystości Kościoła do stylów, które przyciągną i utrzymają młodzież w Kościele.

W dokumencie wyraźnie zaznaczyła się także potrzeba zwiększenia udziału osób niepełnosprawnych w życiu i misji Kościoła. Kościół powinien wystrzegać się tego, że społeczeństwo ma tendencję do odsuwania ich na bok. Często uważa się, że nie mają one wiele do zaoferowania, opierając się na fałszywym przekonaniu, że ich życie jest mniej warte niż innych. Jeśli stworzy się im odpowiednie możliwości, mogą czuć się w Kościele jak w domu i przyczyniać się do jego rozwoju. Wymaga to szczególnej

inicjatywy, formacje i struktury, które pomogą im zajmować znaczące miejsce w Kościele.

5. Oczywiste jest, że istnieją siły przyziemne, które sprzeciwiają się misji Kościoła. Do takich sił należą ideologie i polityka ekonomiczna lub polityczna, które są szkodliwe dla doktryn wiary. Niektóre z tych sił wpływają na przywódców Kościoła i wywierają presję na teologów z zamiarem rozcieńczenia treści wiary. Jest wezwanie, aby Kościół synodalny był przebudzony na takie wpływy i pozostał skoncentrowany na Słowie Bożym i mocnej tradycji Kościoła.

6. Synodalność zwraca uwagę wszystkich na potrzebę współodpowiedzialności - czyniąc istotnym uczenie się chodzenia razem poprzez słuchanie, rozeznawanie i dialog.

Wielu wyraziło pogląd, że decyzje w Kościele są czasem podejmowane bez wystarczający dialog, ale synodalność wymaga przyjęcia wszystkich jako ważnych i odpowiedzialnych. Uznanie wartości wszystkich we wspólnocie chrześcijańskiej narzuca konieczność uwzględnienia ich opinii dla właściwego rozeznania i podejmowania decyzji.

7. Kościół synodalny powinien dążyć do zrównoważenia swoich wysiłków w rozwiązywaniu konkretnych

Idea ta wynika z doświadczenia niektórych osób, które uważają, że Kościół wydaje się bardziej koncentrować na ich potrzebach duchowych niż na konkretnych potrzebach materialnych. Tak jak Jezus karmił głodnych, tak Kościół synodalny powinien nauczyć się równoważyć swoją troskę o sprawy duchowe z troską o problemy materialne.

8. Uwrażliwienie na synodalność związaną z ewangelizacją: z obrazu Kościoła jako Rodziny Bożej, w której należy podjąć wysiłek, aby przyjąć wszystkich, którzy tego pragną, a nawet tych, którzy świadomie pozostają na zewnątrz, wypływa intuicja, że inkluzywność powinna być zharmonizowana z nawróceniem, ponieważ wspólne kroczenie w komunii, uczestnictwo i misja nie mogą być oddzielone od ewangelizacji. Misja Kościoła, polegająca na głoszeniu Ewangelii Chrystusa aż po krańce ziemi, powinna opierać się na potrzebie pomagania ludziom w porzuceniu ich starych sposobów postępowania, niezgodnych ze Słowem Bożym, i przyjęciu prawdy Ewangelii.

9. Potrzebna jest otwartość wszystkich katolików na formację ciągłą. Rozumienie Kościoła synodalnego jako tego, który idzie razem ze wszystkimi, wymaga formacji duchownych i świeckich w zakresie tej nowej świadomości. Pasterze, którzy przewodzą ludowi Bożemu, powinni jako pierwsi wpoić mentalność synodalną i stosować ją w swoim życiu i postudze. Istnieje pilna potrzeba edukacji i formacji.

programy dla duchowieństwa i wiernych świeckich, aby zainicjować niezbędne nawrócenie w celu przyswojenia sobie nowej kultury kroczenia razem jako Kościół synodalny, zwłaszcza na poziomie lokalnym

Poziom kościelny. Formacja ta powinna dotyczyć formacji otrzymanej w seminariach, tak aby przyszli duszpasterze byli przygotowani do przyjęcia nowej kultury chodzenia razem i zdobyli umiejętność słuchania Ducha Bożego i ludzi.

10. Niektórzy uważają, że Kościół synodalny powinien być mniej konserwatywny i mieć Odwaga, by dokonać samosprawdzenia, jak przyjmuje nowe idee. Nowa kultura Kościoła synodalnego będzie wymagała od Kościoła dużej otwartości i postawy uczenia się, aby zachować znaczenie w świecie. Niektórzy uważają jednak, że Kościół nie może być zbyt otwarty na każdą nową ideę, ponieważ niektóre idee są postrzegane jako nie służące poprawie świata. W takich przypadkach Kościół powinien mieć nawet odwagę iść pod prąd pewnym prądom myślowym. Wiele zależy od tego, jak chrześcijanie postrzegają nowe siły społeczne - niektórzy dobrze poinformowani, inni mniej - a stopień, w jakim takie idee, które kwestionują oficjalne stanowiska Kościoła, mogą mieć uzasadnione punkty, powinien być rozeznany bardziej otwarcie i dokładnie.

11. Przywołano również

troskę i ochronę dzieci i osób bezjakointegralny aspekt misji Kościoła synodalnego .

12. Otwarcie rodziny oznacza przyjęcie tych, którzy czują się zmarginalizowani , za

na przykład osoby w małżeństwach poligamicznych, osoby rozwiedzione i ponownie zamężne oraz osoby samotnie wychowujące dzieci. Wiele osób wyraziło chęć

zrewidowania stanowiska Kościoła w sprawie tych

które uznały się za oficjalnie zmarginalizowane ze względu na nieregularne sytuacje rodzinne.

Jak do takich osób odnosi się otwartość rodziny w duchu synodalności, która zachęca Kościół do wspólnego kroczenia z wszystkimi wierzącymi? A jakie rozwiązania domowe przeoczyliśmy?

13. O klerykalizmie , jest nowa świadomość, że klerykalizm jest obecny nawet wśród ludzi świeckich, którzy dają wiarę lub przyjmują bez pytania to, co mówi ksiądz.

O ile niektórym księżom można by zarzucić zamknięcie i autorytatywność, o tyle zinternalizowany klerykalizm świeckich jest również postrzegany jako promujący taką kulturę poprzez nieodgrywanie swojej właściwej roli w Kościele i poprzez deferencję wobec księży, aby nosili cały ciężar przewodzenia, nauczania i podejmowania wszystkich decyzji. Ta deferencja jest postrzegana jako inna forma klerykalizmu.

14. Istnieje potrzeba pogłębienia refleksji nad numerem 35 Dokumentu dla Etapu kontynentalnego o młodzieży w odniesieniu do prawdziwego towarzyszenia i potrzeby pomocy młodzieży i bycia blisko niej w jej kluczowym momencie, aby jej

pomóc.

odkryć na nowo wartość małżeństwa. Poświęcić więcej uwagi młodzieży w Kościele, zapewniając więcej programów formacyjnych, aby pogłębić jej wiarę, dać jej głos i

stworzyć możliwości (poprzez zmiany strukturalne), które pozwolą młodzieży wnieść innowacyjne pomysły do dzisiejszego Kościoła. Bez zwracania uwagi na problemy młodzieży nie możemy iść razem. Problemy młodzieży wykraczają poza religię. Musimy zastanowić się nad współczesnymi systemami politycznymi i ekonomicznymi, takimi jak nowy kapitalizm, który nie tylko prowadzi do bezrobocia, ale także do zwolnień (spowodowanych brakiem miejsc pracy przez postęp technologiczny).

15. Istnieje potrzeba utrzymania żywego ducha synodalnego w Kościele poza Zgromadzeniem Kontynentalnym w Addis Abebie. Pojawiło się wiele kwestii, które są lokalne dla Afryki

w dyskusjach i takie problemy można leczyć tylko lokalnie. Na tej podstawie.

wezwanie dla każdego Kościoła lokalnego do dalszego pogłębiania doświadczenia synodalności w celu rozwinięcia bardziej dynamicznego Kościoła synodalnego, który wykracza poza kontynentalne zgromadzenie synodalne.

16. poświęcić więcej uwagi kulturowej marginalizacji grup mniejszościowych, zwłaszcza ludności rdzennej.

kwestie jak w nr 55 i 56 dokumentu dla Kontynentalnego Istnieje potrzeba

ponownie odczytać historię ludności tubylczej, a następnie odzyskać, promować i włączyć do liturgii jej praktyki kulturowe. Jest to właściwa inkulturacja, która wzmacnia różnorodność, przechodząc od wielokulturowości do międzykulturowości, gdzie różne praktyki wzajemnie się uzupełniają i wzbogacają.

17. Pogłębić studium nr 88ff dokumentu dla etapu kontynentalnego na temat

Liturgia, która wydaje się bardziej teoretyczna. Proces ten mógłby pomóc uczynić ją bardziej praktyczną i wrażliwą na różnice kulturowe. Należy tu położyć nacisk na skłonienie ludzi do bardziej aktywnego uczestnictwa w zgromadzeniach liturgicznych i modlitewnych wspólnoty. Będzie to wymagało wejścia w głęboki kontakt z kulturowymi sposobami kultu ludu. Istnieje wezwanie, by uczynić Liturgię bardziej kontekstualną.

18. W wymiarze liturgicznym Kościół powinien znaleźć sposób na inne działanie, aby ci, którzy przychodzą na liturgię, czuli, że są rzeczywiście brani pod uwagę i mają możliwość wypowiedzenia się i aktywnego uczestnictwa.

19. Jedność afrykańska: Umieć zadawać pytania i próbować rozwiązywać problemy bez

usunięcia naszej zdolności do refleksji i samodzielnego osiągnięcia tego, czego potrzebujemy. Podjęcie głębokiej oceny wszystkich dokumentów, na przykład dokumentu z Kampali, tak abyśmy

nie szukajmy odpowiedzi poza nami. Na poziomie Solidarności jesteśmy słabi: problem w Ugandzie powinien dotyczyć Algierii. Synodalny Kościół afrykański powinien być w stanie zjednoczyć Afrykańczyków.

20. Potrzeba zaangażowania władz kościelnych w polityczne przywództwo społeczeństwa w orędownictwo na rzecz G ood G overnance i J ustice. Należy to postrzegać jako część

misyjny mandat czynienia Chrystusa znanym światu. Kościół synodalny powinien, być zatem Kościołem w ciągłej misji we wszystkich wymiarach ludzkiej egzystencji.

2.2. Pytania lub problemy

Dokładne przestudiowanie Dokumentu dla etapu kontynentalnego nasuwa szereg pytań i kwestii, które wymagają wyjaśnienia. Należą do nich:

1. Jaki mechanizm wprowadzamy, aby zaspokoić szacunek dla różnych kultur?
2. Jak Kościół synodalny jest bardziej empatyczny i jakie są jego środki promowania konkretnej Solidarności?
3. Istnieje napięcie między silnym rozumieniem prawdy a zasadą miłosierdzia (zwłaszcza akceptacją odmienności, poglądów mniejszościowych i odmienności) , między przynależnością do Kościoła a niezyciem jako jego pełnoprawny członek, między autonomią a współodpowiedzialnością. Jak sobie z tym radzić?
4. Dokąd prowadzi nas synodalność, gdy wsłuchujemy się w głosy różnych ludzi? Czy nie prowadzi nas to do demokracji? Między dialogiem, słuchaniem i podejmowaniem decyzji a rządami większości jest tylko cienka granica.
5. Wszystko, co poruszyliśmy, jest ważne. Jak Kościół lokalny miałby wykorzystać te wszystkie punkty, które są poruszane w naszej dyskusji s?
6. W słuchaniu innych, Ducha Świętego i Słowa Bożego, jakie są kryteria rozeznania i oceny?

3. Wniosek

Wsłuchując się w głos innych Kościołów i w doświadczenie Afrykanów, uważamy poniższe osiem punktów za powtarzające się i pilne priorytety, co do których należy kontynuować rozeznanie na poziomie Kościoła powszechnego. Punkty te są bezpośrednio związane ze sposobem przeżywania synodalnego ducha komunii, uczestnictwa i misji.

1. **Pogłębić katolicką synodalność zgodnie z wartościami Kościoła jako Rodziny Bożej, pielęgnować życie od poczęcia do naturalnej śmierci, w oparciu o współodpowiedzialność, biblijną gościnność (Ef 2,19), godność dzieci, kobiet i mężczyzn, oraz docierać do**

do całej rodziny ludzkiej i całego stworzenia, od małych wspólnot chrześcijańskich

do poziomu Watykanu.

Kościół jest zbudowany na Słowie Bożym, Tradycji i Magisterium. Synodalny styl Kościoła powinien opierać się na Tradycji i nauce Kościoła, dzięki którym Kościół wypracował wartości, które przetrwały próbę czasu. Synodalność powinna opierać się na takich wartościach, aby czerpiąc z rozumu i z żywego doświadczenia wszystkich wiernych, mieć solidny fundament, który mógłby poprowadzić Kościół do pożądanej odnowy.

2. Głosy i wartości afrykańskie powinny być brane pod uwagę przy opracowywaniu doktryn i nauk kościelnych, wartości takich jak rodzina, solidarność, życie wspólnotowe, czcigodny dialog, gościnność i współodpowiedzialność.

Afrykanie są w równym stopniu odpowiedzialni za doktryny i nauki Kościoła we współpracy z innymi Kościołami lokalnymi (Ef 2,19). W związku z tym jest rzeczą nadrzędną, aby ich doświadczenia i stale rozwijające się wartości kulturowe były brane pod uwagę, a ich problemy zawsze w równym stopniu uwzględniane. Pomoże to im przyjąć nauki i zaangażować się w ich przeżywanie.

3. Zaangażowanie Kościoła, Rodziny Bożej (*Africae M unus*, 1) w rozwiązywanie konfliktów, walkę z kolonializmem ekonomicznym i nielegalną eksploatacją zasobów w Afryce, oraz promowanie Good Governance, Justice and Peace.

Pokój w naszych czasach stał się tak kruchy, że czasami trudno jest doprowadzić do zakończenia konfliktu z powodu partykularnych interesów interweniujących sił. W takich sytuacjach konieczne stało się zaangażowanie Kościoła synodalnego w rzecznictwo i konkretne negocjacje na rzecz pokoju, zwłaszcza między zwaśnionymi narodami i wspólnotami. Kościół synodalny powinien dołożyć więcej starań, aby na wzór Chrystusa, Proroka Pokoju (Iz 9,6), opracować skuteczne mechanizmy aktywnego zaangażowania się w budowanie pokoju na poziomie międzynarodowym i lokalnym.

Religia jest w równym stopniu przyczyną konfliktów w Afryce. Pragnienie promowania pokoju powinno również prowadzić Kościół do promowania ekumenizmu i dialogu międzyreligijnego. Istnieje potrzeba, aby Kościół synodalny współpracował z innymi wspólnotami wiary w promowaniu pokoju i rozwiązywaniu konfliktów w budowaniu Królestwa Bożego na ziemi.

Jest oczywiste, że jedną z głównych przyczyn konfliktów w Afryce jest manipulacyjna postawa eksploatatorów zasobów naturalnych. Kościół powinien stanąć po stronie ludzi i zadbać o to, by nie było eksploatacji bez wolnej, uprzedniej i świadomej zgody ludności.

Kościół powinien również sprzyjać dobremu rządzeniu w krajach afrykańskich, w tym towarzyszyć duszpastersko wiernym zaangażowanym w życie społeczne, gospodarcze i polityczne.

4. Proces synodalności musi obejmować również inkulturację i odnowę liturgiczną, aby odpowiedzieć na aspiracje, uczestnictwo i ogólny wzrost wiernych afrykańskich.

Inkultuacja pomaga zakorzenić wiarę w życiu i praktyce ludu. Kult w Afryce jest integralnym doświadczeniem angażującym całą osobę: umysł, ducha i ciało. Obecne sposoby sprawowania liturgii pozostawiają niekiedy wielu Afrykańczyków w niedosyć. Kościół synodalny powinien wziąć pod uwagę naturę Afrykanów, aby mieć bardziej uczestniczącą liturgię, zgodną z autentyczną teologią i doktryną liturgiczną.

5. Synodalność jest sposobem bycia Kościołem i stąd konieczność formacji jako środka, dzięki któremu model synodalny stanie się pastoralnym modelem życia i praktyki Kościoła.

Nowe rozumienie Kościoła synodalnego doprowadziłoby do nowego sposobu rozumienia i sprawowania władzy w Kościele na wzór Jezusa (Łk 22,27). To nowe rozumienie będzie koniecznie wymagało formacji kleru, osób konsekrowanych i świeckich w praktyce synodalnego przywództwa. Afrykańskie przysłowie mówi, że "należy uprawiać zboże, podczas gdy chwasty rosną same z siebie". Model synodalny musi być zasadzony w życiu ludu Bożego. Każda grupa musi być otwarta na ciągłą formację w synodalnym sposobie bycia Kościołem, w tym biskupi, duchowni, świeckie kobiety i mężczyźni, młodzież i osoby konsekrowane.

6. Synodalność powinna wzmacniać pomocniczość na wszystkich poziomach życia Kościoła, aby promować włączenie, uczestnictwo i komunie wszystkich jego członków, zwłaszcza kobiet, młodzieży i osób niepełnosprawnych.

Zasada pomocniczości pomaga każdej grupie autonomicznie wnieść swój kontyngent w rozwój społeczeństwa i sprostać lokalnym wyzwaniom duszpasterskim. Powinno to dotyczyć działalności Kościoła synodalnego we wszystkich jego wymiarach.

Kobiety stanowią większy procent aktywnych członków Kościoła. Wciąż wnoszą ogromny wkład w Kościół w Afryce. Nie ma jednak wystarczających struktur, które zachęcałyby i zwiększały ich udział, zwłaszcza w procesach decyzyjnych i na platformach kościelnych. Kościół w Afryce pragnie, aby zgodnie z zasadą pomocniczości wzmocnić formalne forum uczestnictwa kobiet w Kościele.

Dotyczy to również młodych ludzi, którzy stanowią większy procent ludności Afryki. Mają oni twórcze pomysły i pragną podejmować inicjatywy w Kościele i w społeczeństwie. Często nie znajdują w Kościele wystarczającej przestrzeni do realizacji

swoich inicjatyw. Na stronie

Afryka większość młodych ludzi staje przed trudną decyzją pozostania chrześcijanami w obliczu wielu konkurencyjnych opcji.

Osobom żyjącym z niepełnosprawnością należy zaoferować możliwość poczucia się w Kościele jak u siebie. Będzie to wymagało stworzenia struktur, które powinny zajmować się nimi na najwyższym szczeblu Kościoła. Kościół powinien nie tylko wsłuchiwać się w wyzwania tych osób, ale także, w oparciu o zasadę pomocniczości, znaleźć sposoby tworzenia możliwości ich udziału w życiu Kościoła.

7. Rodzina jest ważną strukturą w promocji Kościoła synodalnego i wymaga duszpasterstwa, które koncentruje się na małżeństwie i rodzinie oraz ich wyzwaniach w dzisiejszej Afryce, zwłaszcza na sytuacji poligamii, osób rozwiedzionych i powtórnie zamężnych, samotnego rodzicielstwa i ochrony dzieci.

W Afryce mamy do czynienia z wyzwaniami rozbitych małżeństw opartych na tradycyjnych praktykach, które trudno było przekształcić poprzez wartości chrześcijańskie i inne czynniki społeczno-ekonomiczne, w tym poligamii, która jest sti II narzucona przez niektóre warunki społeczne w społeczeństwach afrykańskich. Powszechnym zjawiskiem stają się także rozwody. Istnieje również sytuacja wyborczego i okolicznościowego samotnego rodzicielstwa, wdowieństwa i kohabitacji. W równym stopniu zauważamy konieczność ochrony dzieci przed nadużyciami. Osoby w nie zaangażowane nadal chcą pozostać praktykującymi katolikami. Istnieje potrzeba rozwijania ewangelizacyjnego duszpasterstwa rodzin i katechezy, które pozwolą im z ufnością i radością przeżywać swoją wiarę.

8. Sprawiedliwość ekologiczna i zarządzanie powinny stać się wa runkiem życia Kościoła synodalnego .

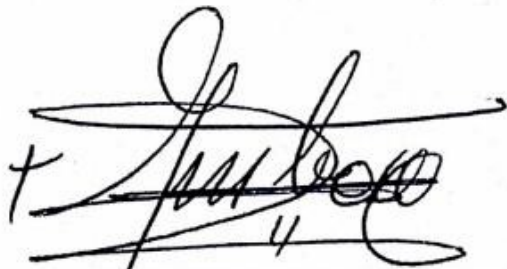
Zmiany klimatyczne stanowią egzystencjalne zagrożenie dla całego świata, a Kościół nie jest od niego oddzielony. Afryka ponosi największe konsekwencje obecnego kryzysu klimatycznego, chociaż najmniej się do niego przyczynia. Kościół powinien nadal czynić więcej w poszukiwaniu rozwiązań i rozwijaniu innowacyjnych strategii, aby odpowiedzieć na ten pilny kryzys jako integralną część swojej misji.

Podsumowując, synodalność, oparta na miłości, integracji i szacunku dla wszystkich, a zwłaszcza dla tych, którzy są zepchnięci na margines, wzbudziła nowy dynamizm dzięki synodowi na temat synodalności. Ten

Należy podtrzymywać ten dynamizm, aby synodalność stała się tożsamością chrześcijańską (J 13,35), sposobem bycia Kościoła od podstaw do najwyższego szczebla. Może się to stać tylko wtedy, gdy wszyscy szczerze otworzą się na Ewangelię i na Ducha Świętego, który rozpalil tę synodalność jako nowy sposób chrześcijaństwa w naszych czasach.

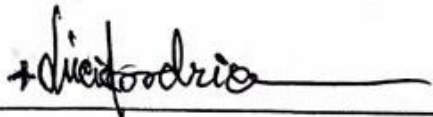
*Przyjęty jednogłośnie przez Kontynentalne Zgromadzenie Synodalne
Afryki Addis Abeba, Etiopia
05 marca 2023 r.*

*Przyjęty jednogłośnie przez delegatów biskupich na Kontynentalne Zgromadzenie Synodu
Afrykańskiego Addis Abeba, Etiopia
06 marca 2023 r.*

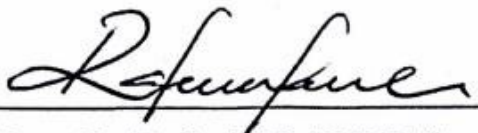

+Fridolin Cardinal AMBONGO
Metropolitan Archbishop of Kinshasa
President of SECAM

Most Rev. Lucio Andrice MUANDULA
Bishop of Xai Xai and President of the African Synodal Team

Rev. Fr. Rafael SIMBINE Junior
Moderator of the African Synodal Team